

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 4Sfk/44/2021
Identifikačné číslo spisu: 1019200044
Dátum vydania rozhodnutia: 26. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Potásch
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1019200044.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcov: 1/ GULDAN, spol. s r. o., so sídlom Hlavná 69, Bernolákovo, IČO: 35 738 774, 2/ S. O., narodený XX.XX.XXXX, bytom O. XX/XX, C., obaja zastúpení: Advokátska kancelária JUDr. Jozef Holič s.r.o., so sídlom Poľovnícka 4, Bernolákovo, IČO: 51 163 730, proti žalovaným: 1/ Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, 2/ Colný úrad Bratislava, so sídlom Miletičova 42, Bratislava, v konaní o žalobe proti nečinnosti orgánov verejnej správy - konajúc o kasačnej sťažnosti žalobcu v 1/ rade proti právoplatnému uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č.k. 4Sa/5/2019-178 zo dňa 25. mája 2021, v časti výroku II. o trovách konania, takto

r o z h o d o l :

I. Kasačná sťažnosť sa z a m i e t a .

II. Účastníkom konania sa nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č.k. 4Sa/5/2019-178 zo dňa 25. mája 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) podľa § 63 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zastavil konanie o žalobe žalobcu v 1/ rade proti nečinnosti orgánov verejnej správy zo dňa 08.01.2019 (prvý výrok, resp. výrok I.) z dôvodu, že žalobca v 1/ rade podaním zo dňa 16.05.2021 vzal svoju žalobu späť. O trovách konania rozhodol krajský súd druhým výrokom (výrok II.) napadnutého uznesenia tak, že žalovanému v 1/ a 2/ rade právo na náhradu trov konania voči žalobcovi v 1/ rade nepriznal.

2. Druhý výrok napadnutého uznesenia krajský súd odôvodnil v bodoch 10 a 11 predmetného uznesenia tak, že pri späťvzátí žaloby sa podľa ustálenej judikatúry procesné zavinenie na zastavenie konania v zásade pripisuje žalobcovi, ak súd nezistí dôvody, ktoré by tomu bránili. Krajský súd uviedol, že v prejednávanej veci nezistil žiadne dôvody, na základe ktorých by bolo možné pričítať procesné zavinenie na zastavenie konania žalovaným v 1/ a 2/ rade. Preto podľa § 171 SSP vznikol nárok na náhradu trov konania žalovaným. V zmysle § 168 SSP krajský súd žalovaným právo na

náhradu trov konania nepriznal, pretože im voči žalobcovi v 1/ rade nevznikli také dôvodne vynaložené trovy konania, ktoré by bolo možné od neho spravodlivo požadovať.

II.

Kasačná sťažnosť, vyjadrenie

3. Proti výroku II. napadnutého uznesenia podal žalobca v 1/ rade (ďalej len „sťažovateľ“) kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, ktorou sa domáhal zmeny výroku II. napadnutého rozsudku tak, aby mu bolo priznané právo na náhradu trov „colného správneho konania“ voči žalovaným v 1/ a 2/ rade.

4. Sťažovateľ sa ohradil voči konštatovaniu krajského súdu, že v predmetnej veci sa procesné zavinenie pripisuje jeho osobe. V tomto kontexte sťažovateľ poukázal na dĺžku správneho konania a na vývoj administratívneho konania, ktoré späťvzatiu predchádzalo, najmä na porušenie základného práva na konanie bez prieťahov. Uviedol, že „späťvzatie žaloby bolo vynútené výsledkom správneho konania, kedy bez procesného rozhodnutia došlo k zastavenou konania voči žalobcovi v 1. rade.“ Odôvodnenie krajského súdu, že v zmysle § 171 SSP nárok na náhradu trov vznikol žalovaným, považuje sťažovateľ za nezákonný, nespravodlivý a v rozpore s dobrými mravmi. Vzhľadom na uvedené, sťažovateľ žiadal, aby krajský súd autoremedúrou rozhodol tak, že mu prizná úplnú náhradu trov „colného správneho konania“ voči žalovaným v 1/ a 2/ rade.

5. Žalovaný v 1/ rade vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti poukázal na absenciu aktívnej legitímácie žalobcu v 2/ rade na podanie kasačnej sťažnosti, pretože vo vzťahu ku nemu nebolo správne súdne konanie zastavené. Tiež mal za to, že napádaný výrok II. napadnutého uznesenia sa vecne netýka sťažovateľa ani žalobcu v 2/ rade, nakoľko sa týka nároku na náhradu trov žalovaných. Vecné argumenty v kasačnej sťažnosti považuje žalovaný v 1/ rade za bezpredmetné, pretože uvedené sú vecnými argumentmi týkajúce sa merita veci, pričom ust. § 171 SSP sa týka procesného zavinenia zastavenia konania. V zmysle uvedeného žalovaný v 1/ rade žiadal kasačnú sťažnosť zamietnuť.

6. Žalovaný v 2/ rade sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

III.

Konanie na kasačnom súde

7. Prejednávaná vec bola dňa 14.12.2021 predložená Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ako „kasačný súd“ alebo „najvyšší správny súd“) a technickými prostriedkami schválenými Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky bola náhodným spôsobom pridelená kasačnému senátu 4S.

8. Najvyšší správny súd ako súd kasačný preskúmal druhý výrok napadnutého uznesenia, v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c), ods. 2 SSP). Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný v 1/ rade mal za to, že kasačná sťažnosť nebola podaná oprávnenou osobou (§ 442 SSP), kasačný súd považuje za potrebné uviesť, že v zmysle z textu kasačnej sťažnosti, vrátane priloženého plnomocenstva na č.l. 215 súdneho spisu je zrejmé, že kasačnú sťažnosť podal výlučne žalobca v 1/ rade v procesnom postavení sťažovateľa, a nie žalobca v 2/ rade. Zároveň sa kasačný súd nemohol stotožniť s výkladom žalovaného v 1/ rade, že výrok II. napadnutého uznesenia nie je vydaný v neprospech sťažovateľa, pretože hoci explicitne uvádza že nepriznáva nárok na náhradu trov konania žalovaným, z uvedeného logicky a contrario vyplýva, že nárok na náhradu trov konania nebol priznaný ani sťažovateľovi. Z uvedených dôvodov má kasačný súd za to, že bola splnená podmienka v zmysle § 442 SSP („(1) Kasačnú sťažnosť môže podať účastník konania, osoba zúčastnená na konaní podľa § 41 ods. 2, ak bolo rozhodnuté v ich neprospech, a generálny prokurátor za podmienok ustanovených v § 47 ods. 2 (ďalej len „sťažovateľ“)“). Zároveň kasačný súd konštatuje, že kasačná sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote (§ 443 SSP) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 a ods. 2 SSP).

9. Vychádzajúc zo splnenia procesných podmienok pre meritórny prieskum kasačnej sťažnosti, senát najvyššieho správneho súdu po neverejnej porade jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľa nie je dôvodná.

IV.

Právne predpisy, právne názory kasačného súdu

10. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

11. Podľa § 63 SSP, žalobca môže do vydania rozhodnutia správneho súdu vziať žalobu späť, a to sčasti alebo celkom. Ak je žaloba vzatá späť celkom, správny súd konanie zastaví. Ak je žaloba vzatá späť sčasti, správny súd konanie v tejto časti zastaví. O čiastočnom späťvzátí žaloby rozhodne správny súd v rozhodnutí vo veci samej.

12. Podľa § 99 písm. a) SSP, správny súd konanie uznesením zastaví, ak žalobca vzal žalobu späť skôr, ako správny súd vo veci rozhodol.

13. Podľa § 170 písm. b) SSP, žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak bolo konanie zastavené.

14. Podľa § 171 ods. 1 SSP, ak účastník konania procesne zavinil odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom konania.

15. Úlohou najvyššieho správneho súdu bolo primárne posúdiť správnosť právnych záverov krajského súdu, ktorý výrokom II. napadnutého uznesenia dospel k záveru, že žalovaným (a a contrario aj sťažovateľovi) právo na náhradu trov konania nepatrí.

16. Najvyšší správny súd hneď úvodom tejto časti odôvodnenia poukazuje na to, že kasačná sťažnosť je do podstatnej miery zmätočná. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné, aby kasačný súd k hodnoteniu jej obsahu pristupoval materiálne. Kasačný súd dospel k záveru, že by bolo popretím práva na súdnu ochranu sťažovateľa, keby v súdnej veci kasačnú sťažnosť odmietol, keď z textu sťažnosti je možné vyvodiť, v čom videl sťažovateľ nesprávnosť výkladu právnych noriem zo strany krajského súdu aj čoho sa kasačnou sťažnosťou domáhal.

17. Kasačný súd na tomto mieste tiež považuje za dôležité zdôrazniť, že v správnom súdnom konaní správny súd nepriznáva náhradu trov konania v administratívnom konaní, čo vyplýva z § 163 SSP, ktoré za trovy konania považuje len výdavky, ktoré vzniknú v súvislosti s uplatňovaním a bránením práva na správnom súde. V správnom súdnom konaní sa tak priznávajú len trovy, ktoré vznikli (úspešným) účastníkom konania v konaní pred správnym súdom, a nie aj trovy, ktoré vznikli v administratívnom konaní.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené, vo vzťahu k výroku týkajúceho sa trov konania teda kasačný súd mohol preskúmať len tú časť kasačnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal to, že k zastaveniu súdneho konania malo dôjsť z dôvodov na jeho strane, t.j. že zavinil zastavenie súdneho konania.

19. V správnom súdnom konaní platí všeobecná zásada, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak bolo konanie zastavené podľa § 99 SSP. Z tejto všeobecnej zásady existuje výnimka zakotvená v § 171 ods. 1 SSP, a to, ak účastník konania procesne zavinil zastavenie konania.

20. Pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 171 SSP, treba aplikovať a posudzovať výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami pre posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí

súdneho konania. Pojem zavinenie je potrebné vyhodnocovať vo vzťahu k príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie účastníka konania vedúce k skončeniu súdneho konania, dôsledkom ktorého je vznik trov druhého účastníka konania. Pokiaľ jeden z účastníkov konania zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, teda o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté s dôsledkom jednoznačného záveru o dôvodnosti podanej žaloby, zásadne mu vzniká povinnosť nahradiť druhému účastníkovi vzniknuté trovy konania.

21. Ustanovenie § 171 ods. 1 SSP je vo vzťahu špeciálnym ustanovením a pravidlom k § 170 písm. b) SSP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak bolo konanie zastavené.

22. Následkom zavineného zastavenia konania je potom priznanie náhrady trov ostatným účastníkom konania voči účastníkovi konania zodpovednému za zastavenie konania. Zavinenie zastavenia konania treba posudzovať výlučne z procesného hľadiska a interpretovať ho materiálne. Procesné hľadisko znamená, že sa neposudzuje (vecná) dôvodnosť žaloby. Podstatou materiálneho výkladu je nevnímanie úkonov účastníkov konania len z formálneho pohľadu. Takýto materiálny aspekt potom nepochybne znamená, že povahu zavineného zastavenia konania treba pričítať žalobcovi aj v prípade, keď tento, napr. aj z dôvodu zdĺhavosti súdneho, príp. administratívneho konania fakticky subjektívne rezignuje na to, aby bolo o jeho žalobe meritórne rozhodnuté a z tohto dôvodu vezme podanú žalobu späť. Naopak, zdĺhavosť administratívneho konania, príp. súdneho konania, ako aj prípadné porušenie práva na spravodlivý proces (na čo sťažovateľ poukazuje), môže v takýchto situáciách predstavovať sekundárny právny základ pre vznik iných nárokov dotknutej osoby (sťažovateľa) ako subjektu, ktorý je zdĺhavosťou konania orgánov verejnej moci dotknutý. Podľa názoru kasačného súdu to však nie je okolnosť na aplikáciu § 171 SSP (t.j. na priznanie trov konania účastníkovi konania, ktorý z dôvodu údajnej - tvrdenej zdĺhavosti administratívneho alebo súdneho konania vezme podanú žalobu späť).

23. Odkazom na skutočnosti uvedené vyššie poukazuje najvyšší správny súd aj na to, že sťažovateľovi nemohol prisvedčiť z materiálneho hľadiska ani v kontexte ďalšej jeho argumentácie, ktorú uvádza vo svojej kasačnej sťažnosti zo dňa 21.06.2023. Na str. 2 kasačnej sťažnosti (vo vzťahu k výroku I. napadnutého uznesenia) sťažovateľ uviedol: „Správny orgán správne konanie voči GULDAN, spol. s r.o. síce PROCESNE NESKONČIL, ale prestal voči nemu konať a prestal byť de facto účastníkom správneho konania.“, na str. 3 kasačnej sťažnosti následne dopĺňa „Správne konanie vo vzťahu k tomuto daňovému subjektu však dodnes zastavené nebolo a stále trvá.“. Na str. 5 kasačnej sťažnosti (v časti vo vzťahu k výroku II. napadnutého uznesenia) sťažovateľ konštatoval, že „Späťvzatie žaloby bolo vynútené výsledkom správneho konania, kedy bez procesného rozhodnutia došlo k zastaveniu konania voči žalobcovi v 1. rade.“. Z uvedeného je zrejmé, že žalobu vzal žalobca v 1/ rade späť (aj) z dôvodu, že správny orgán mal voči nemu údajne prestať fakticky konať (i keď podľa názoru sťažovateľa je právne naďalej účastníkom konania). Ani tejto argumentácii sťažovateľa nemohol kasačný súd prisvedčiť ako dôvodu, ktorý by umožňoval priznať mu náhradu trov súdneho konania (pozn.: správne súdy o náhrade trov administratívneho konania nerozhodujú) vychádzajúc z toho, že by späťvzatie žaloby fakticky spôsobili samotní žalovaní. Zo žaloby žalobcov doručenej správne súdu dňa 14.01.2019 totiž vyplýva, že táto je v rozsahu, v ktorom sa týka sťažovateľa, tzv. nečinnosťou žalobou (§ 6 ods. 2 písm. e) SSP (pozn.: pôvodne podaná žaloba obsahovala aj petit smerujúci k ochrane pred iným zásahom, resp. petit smerujúci k zrušeniu právoplatného rozhodnutia, avšak tieto predmety konania boli vylúčené na krajskom súde na samostatné konania - sp. zn. 3Sa/8/2019 (iný zásah) a sp. zn. 2S/24/2019 (prieskum právoplatného rozhodnutia - a netýkajú sa sťažovateľa a tohto konania, v ktorom bol uskutočnený úkon späťvzatia). Z petitu Ia) žaloby pritom vyplýva, že nečinnosť žalovaných videli žalobcovia v tom, že „konanie vedené žalovaným v I. rade a II. rade proti žalobcom v I. a II. rade nie je do dnešného dňa skončené“ a petitom Ib) sa domáhali súdneho určenia toho, aby žalovaní „ukončili nespravodlivé konanie vedené a neskončené proti žalobcovi v I. rade tak, že ho zastavia.“. Sťažovateľ sa teda podaným petitom domáhal toho, aby žalovaní rozhodli o zastavení konania voči jeho osobe. Na strane druhej, v sťažnosti však paradoxne tvrdí (pozri tento bod vyššie), že konanie voči nemu nebolo zastavené, len sa s ním fakticky prestalo konať, čo - podľa názoru kasačného súdu - nie sú identické právne skutočnosti. Naopak, práve nevydanie rozhodnutia o zastavení konania voči sťažovateľovi (ktorého sa tento žalobou domáhal)

podčiarkuje to, aby sa späťvzatie žaloby pričítalo za daných okolností sťažovateľovi. Žalovaní totiž jeho požiadavke na zastavenie správneho konania voči jeho osobe nevyhoveli a sťažovateľ zároveň späťvzatím žaloby zabránil tomu, aby bolo o jeho žalobe meritórne rozhodnuté (a teda, aby bola posúdená jej dôvodnosť). Kasačnému súdu v tomto konaní neprislúcha skúmať, či a ak áno, prečo prestali žalovaní so sťažovateľom fakticky konať, ale musel svoju pozornosť zamerať výlučne na späťvzatie žaloby sťažovateľom, resp. na okolnosti s tým súvisiace.

24. Ako to vyplýva z tohto odôvodnenia, v zhode s krajským súdom ani kasačný súd neidentifikoval vo veci také okolnosti, ktoré by negovali všeobecný zákonný predpoklad o tom, že v prípade zastavenia konania účastníkom konania náhrada trov konania nepatrí (§ 99 písm. a) SSP), resp. ktoré by odôvodňovali aplikáciu postupu podľa § 171 SSP.

25. Čo sa týka posudzovania procesného zavinenia pri späťvzati žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy, je potrebné zohľadniť osobitný charakter a účel tohto konania.

26. Kasačný súd poukazuje na právne závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sk/44/2019 zo dňa 11.12.2019, v zmysle ktorých „27. Je potrebné tiež podotknúť, že zastavenie konania o žalobe proti nečinnosti nie je podmienené súhlasom žalovaného správneho orgánu, v ktorého záujme (v kontexte rozhodovania o povinnosti nahradiť trovy konania) by mohlo byť, práve naopak, pokračovanie v konaní. Preto ak v dôsledku konania účastníka v konaní nemohlo byť meritórne rozhodnuté a tým ani zistené, či žaloba bola podaná dôvodne, vzniká mu v zásade povinnosť nahradiť druhému účastníkovi trovy konania... pokiaľ by správny súd neprihliadal na fakt, že došlo k späťvzatiu žaloby o nečinnosť (ako dôvodu zastavenia) a výlučne za účelom náhrady trov konania by napriek tomu meritórne preskúmal samotnú dôvodnosť jej podania (ako je tomu v prípade postupu podľa § 248 a nasl. SSP), osobitné ustanovenia o zastavení konania v žalobe o konaní proti nečinnosti, by stratili svoje opodstatnenie... 30. Navyše, pokiaľ by mal správny súd výlučne len na účely náhrady trov konania ako predbežnú otázku i tak skúmať, či správny orgán bol alebo nebol nečinný v čase podania žaloby, musel by sa zaoberať práve meritom samotnej právnej veci, v dôsledku čoho by sa žalobcovo späťvzatie žaloby, ako čisto procesný úkon, stalo bezpredmetným. Aj v tejto súvislosti je evidentný špecifický charakter konania podľa prvej hlavy štvrtej časti Správneho súdneho poriadku (podľa § 242 a nasl.), keďže žalobu proti nečinnosti správneho orgánu možno považovať za dôvodne podanú výlučne v prípade, keď správny súd skonštatuje protiprávnu nečinnosť správneho orgánu, existujúcu, resp. trvajúcu, v čase jej podania. Pokiaľ v danej veci žalobca vedome procesne postupoval tak, že žalobu vzal späť napriek svojmu presvedčeniu o jej dôvodnosti, sám sa uviedol do procesnej situácie, v ktorej mu nárok na náhradu trov konania nepatrí“.

27. V predmetnej veci zoberal žalobca v 1/ rade žalobu späť podaním zo dňa 14.05.2021 (pozn.: táto skutočnosť nie je sporná), v ktorom poukazoval na výzvu krajského súdu v uznesení č.k. 4Sa/5/2019-160 zo dňa 09.03.2021 na doplnenie náležitostí žaloby o nečinnosť po vydaní uznesenia o odmietnutí sťažnosti č.k. 4Sa/5/2019-164 zo dňa 04.05.2021. V tomto podaní aj v kasačnej sťažnosti, sťažovateľ poukazoval ďalej na to, že podľa jeho názoru nečinnosť trvá.

28. Zo subjektívneho presvedčenia sťažovateľa o dôvodnosti podanej žaloby - ktorú na výzvu súdu nedoplnil - ani zo skutočnosti, že predmetné administratívne konania neboli ukončené, nemožno bez ďalšieho automaticky vyvodiť aj záver o procesnom zavinení zastavenia konania žalovanými, ak žalobca vzal svoju žalobu späť.

29. Z uvedených dôvodov považoval kasačný súd právne závery krajského súdu za vecne správne. Krajský súd postupoval v súlade so zákonom, keď v zmysle § 171 ods. 1 SSP nepriznal žalobcovi v 1/ rade právo na náhradu trov konania voči žalovaným.

30. Kasačný súd preto kasačnú sťažnosť proti výroku II. napadnutého uznesenia podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

31. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že sťažovateľovi, ktorý nemal v konaní o kasačnej sťažnosti úspech, nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal (§ 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 a contrario SSP). Žalovaným v 1/ a 2/ rade, ktorými sú orgány verejnej správy, kasačný súd nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal, keďže to nemožno spravodlivo požadovať a v súvislosti s kasačným konaním žalovaným orgánom verejnej správy ani trovy nevznikli (§ 467 ods. 1 v spojení s § 168 SSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0, t.j. jednomyseľne. (§ 463 SSP v spojení s ust. § 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.